

TÜRKİYE'NİN EN BÜYÜK ÇOCUK ÖDEVİ İÇİN

Eğitim ve Öğretim Hareketine Çağrı

WWW.COCUKVAKFI.ORG.TR

Çocuk Vakfı Yayınları 111
Broşür Dizisi 28
Ekim 2020

Tasarım: Genna İstanbul

Zafer Sokağı No: 17 Nişantaşı / İstanbul
Telefon: +90 212 240 23 83 - 240 41 96
Belgegeçer: +90 212 230 01 25
www.cocukvakfi.org.tr
EImek: eoh2020@cocukvakfi.org.tr

Gerekçe: Eğitim ve Öğretim Açığı

18. yüzyıldan beri temellendirilmeye başlanılan ve aşama aşama yapılandırılan örgün eğitim ve öğretim sistemi, 20. yüzyılın ortalarından bu yana daha hızlı bir değişim göstermiş, müfredattan öğretim yöntemlerine, okulun işlevinden ders kitaplarına kadar çok yönlü işlevlere bürünmüştür. Örgün eğitimde işlev değişiminin iki başat itici gücü ise bilişim teknolojileri ve bilgiye erişme hızı olmuştur. Bu iki önemli itici gücün etkilerini daha belirginleştiren, örgün, yaygın, sargın eğitimi kökten sarsan ve doğasını dönüştüren ise Covid-19 salgınıyla ortaya çıkan esaslı eğitim ve öğretim açığıdır.

İçinde bulunduğumuz zaman diliminde henüz yeterince fark edilmemiş olan asıl değişim ise çocuğun algısında ve yetişkinin çocuk algısındaki farklılaşmadır. Eğitim ve öğretimin bütün bileşenlerinde ortaya çıkan işlev değişimi nedeniyle Eğitim Sistemi'nin felsefesinden müfredatına, öğretmen yetiştirme anlayışından eğitim ve öğretim modellerine ve insan kaynağına kadar yeniden yapılandırılması zorunlu hâle gelmiştir.

Eğitim Sistemi'nde İşlev Değişikliği

Covid-19 salgını ile birlikte ÷lkelerin eğitim-öğretim sistemlerinin de kökten sarsıldığı bir dönem içindeyiz. Bu aşamada UNESCO, eğitimle ilgili somut açıklama yapmaktan kaçınıyor. UNICEF ise okula gitmeyen 463 milyon çocuk olduğunu ve 1.6 milyar çocuğun okuldan uzaklaştığını açıkladı. UNICEF'in açıklamasında düşük geliri ÷lke çocuklarının eğitim kaybı ve okul terklerine neden olduğu da yer alıyor. Salgın sürecinden 192 ÷lkenin öğrencilerinden yüzde 90'ının etkilendiği ve okulların açılması gerektiği konusunda ise dünyada henüz ortak bir görüş oluşmadı.

Türkiye, 18 milyonu ilk ve orta dereceli okullarda, 7.5 milyonu yüksek öğretimdeki öğrencileri ile dinamik bir çocuk ve genç nüfusuna sahip bir ÷lkedir. Buna karşılık insan kaynağı planlaması yetersiz -strateji belgelerinde yer verilse de- bir ÷lke durumundadır. Eğitim-öğretili amaçsız ve hedefsizleştiren bu yaklaşım sonucu Türkiye'nin insan kaynakları sosyolojisinde öne çıkan üç kavram ise 'toplumsal tembellik', 'mesleksizlik' (diplomalı üniversiteliler kuşağı) ve 'tüketim toplumu'dur.

Bilgi çağı, bilişim teknolojileri, beceri geliştirme ve yapay zekâ kavramlarıyla yüzleşilemediği takdirde Türkiye, dijital pedagoji ve öğretime teslim olmaktan kurtulamayacak. Bu nedenle ve

öncelikle eğitim-öğretim yöntemleri ve okulun işlev değişikliği dikkate alınarak eğitim- öğretim yöntem ve modellerinin geliştirilmesine öncelik verilmesi gerekecek.

Dünya ve Türkiye'deki tartışmalar dikkate alındığında salgın sonrası ailenin, çocuğun ve okulun paydaş olduğu çağdaş bir eğitim ve öğretim modeli ihtiyacı ortak kabul durumuna gelmiştir. Ülkeler, Avrupa merkezli pedagoji yerine her kültür-medeniyet çevresinin değerleri ve pedagojik birikimi ile kadim insanlık değerleri ve eğitim-öğretimle ilgili evrensel pedagojik deneyime dayalı eğitim modeli geliştirmedikçe yeni çocuk sarmallarının ortaya çıkacağı açıktır.

Eğitim-öğretimi tek başına modern uygarlığın geliştirdiği “evrensel değerler” üzerinden yapılandırmak ise modern uygarlığın uzaktan insanlık dönemi için öngördüğü insansız “yeni normal”e ve dijital pedagojiye teslim olmak anlamına gelecek.

“Uzaktan Eğitim” Değil, Uzaktan Öğretim

Covid-19 salgını sonrası Millî Eğitim Bakanlığının eğitimle ilgili bütün ayrıntıları toplumla paylaşmasına karşın, teorik boyuttan uygulama boyutuna geçişteki belirsizlikler henüz giderilememiştir. 2020-2021 eğitim öğretim dönemi, birinci dalganın ikinci yükselişinde ve belirsizliklerin giderilemediği ortamda uzaktan öğretim başlayabilmiştir.

Millî Eğitim Bakanlığının çözüm önerileri geliştirmek amacıyla ülke birikimini harekete geçirmek için somut adımlar atmaktan kaçınması ise tam anlamıyla Eğitim Sistemi’ni belirsizliğe itmiştir. Koronavirüsle başlayan salgın günlerinde öğretmenlerin özverili çalışmalarına karşın başarılı olunamamıştır. Tek bir kaynaktan yayın yapan EBA ders içerikleri ders kitaplarıyla uyumlu olmadığı gibi, dijital materyal geliştirilmesinde de yetersiz kalmıştır.

Ülke genelinde sosyo-ekonomik sebeplerle televizyondan yoksun 1 milyon, internet bağlantısı olmayan 2 milyon öğrenci yanında, öğrencilerin yüzde 40’ının EBA’ya giriş yapamamış olması nedeniyle bir yanda erişimde eşitsizlik, diğer yanda ise öğrenme açığı büyümüştür. EBA’ya erişen öğrencilerin görsel okuryazarlık eğitimleri

sağlanamadığı gibi, uzaktan öğretimle birlikte çevrimiçi medya kullanımı sonucu çocuklarda ortaya çıkan dijital medya bağımlılığı için de yeterli hazırlık yapılamamıştır. Bu arada örgün eğitimin dışındaki 800 bin öğrenci yanında, beş çocuktan birinin çalıştığı gerçeğiyle yüzleşilemediği gibi, sosyal tedbirler de alınamamış oldu.

Millî Eğitim Bakanlığının uzaktan öğretim yaklaşımını izleyemeyen öğrenciler fazla bir şey kaybetmiş sayılmaz. Buna karşılık Bakanlığın uzaktan öğretim uygulamasıyla Türkiye'yi "dünya ligi"ne taşıdığı söylemi ise yanıltıcıdır. Ayrıca uzaktan öğretim konusunda izleme, ölçme ve değerlendirme sistemi de kurulamamıştır. Dünyanın karşı karşıya olduğu değişim karşısında Türkiye, Örgün Eğitim Sistemi (yüz yüze, uzaktan ve uygulama boyutu ile) için günlük toplantılarla yetinerek oyalanan bir ülke görüntüsü vermektedir. Bu sarmalın nedeni ise planlı çalışma yoksunluğudur.

İnsan Kaynağı Sarmalı ve Özel Yeteneklilerin Eğitimi

Ülkemizde temel eğitimden öğretim modellerine, zekâ ve yeteneği eşitleyen ve kalıplayan anlayıştan sınav sistemine kadar bütün bileşenleri ile Eğitim ve Öğretim Sistemi maalesef kendini güncelleme becerisi gösteremediği için yorgun düşmüştür. Bu yorgunluğun sonucu olarak örgün eğitimin bütün kademelerinde zekâ ve yetenek tanınması yapılan çocuklarımız nitelikli eğitim alabilmek için küresel eğitim pazarına yöneliyorlar. (MEB kaynaklarına göre 2008-2018 yılları arasında 216.444 örgün eğitim öğrencimiz -belki de bir daha geri dönmek üzere- ülkemizden ayrılmıştır.)

Dünyanın bilgi, bilim ve beyin dolaşımı evresinde olduğu bir dönemde olmasına karşın Türkiye, örgün eğitim kademelerinden küresel eğitim pazarına çocuk gönderen ülkeler arasında dikkati çeken bir ülke durumundadır. Millî Eğitim Bakanlığı

ise (TBMM Üstün Yetenekli Çocuklar Araştırma Raporu/ Kasım 2012, 2023 Eğitim Vizyon Belgesi/ Ekim 2018, MEB Özel Yetenekli Çocukların Eğitimi Çalıştayı ve Yol Haritası/ Ocak 2019 ile belirlenen) özel yeteneklilerin eğitimi için öngördüğü hedefleri askıya almakla (BİLSEM'lerle sınırlı bir anlayış!) özel yetenekliler eğitimini tam anlamıyla çaresizlik sarmalına dönüştürmüştü.

Bakanlık, özel yeteneklilerin eğitimine yönelik hızlandırma ve okul modellerini geliştiremediği gibi, bizzat ev sahipliğinde TÜBİTAK-TÜSSİDE'de hazırlanmış Strateji ve Uygulama Planlarını da askıya almıştır. Türkiye'de dünden bugüne Eğitim ve Öğretim Sistemi içinde özel yeteneklilerin eğitimini bütün bileşenleriyle ekosisteme dönüştürmeyi beceremeyen başuyutucu ve sorumlu kurum ise Millî Eğitim Bakanlığıdır.

Millî Eğitim Bakanlığı Yönetiminin Temel Açmazı

Millî Eğitim Bakanlığının temel açmazı ise Covid-19 sonrası belirsizliğe itilen ‘eğitim ve öğretim açığı’nın üzerini ‘uzaktan öğretim’ ile örtmeye çalışmasıdır.

Örgün Eğitim ve Öğretim’in kökten yenilenmesinin önünde üç engel vardır: Toplumsal talep eksikliği, Millî Eğitim Bakanlığı yönetiminin yetersizliği ve uzun yıllar boyunca politik iradenin eğitimin kök sorunlarının çözülmesini sürekli ertelemesi.

Eğitim Sistemi’nin yenilenmesinin önündeki en güncel belge ise 2023 Eğitim Vizyon Belgesi’dir. İki yıl boyunca bu belgedeki hedeflere ulaşamadığı gibi, eğitime yönelik eylemler de “eğitim etkinliği” tanıtımı düzeyinde kalmıştır.

Temel becerileri kazandırma yönü her geçen yıl zayıflayan Eğitim ve Öğretim Sistemi’nin zihinsel, duygusal ve sosyal becerileri kazandıramadığı ortak bir kabul durumuna gelmiştir. Eğitim Sistemi’nde işlev değişikliğine gidilmeden, “çağın becerilerini” kazandırmaya yönelik dijital etkinliklerle öğrencinin oyalanmasını “zamanın ruhu”yla açıklamak ise tam anlamıyla oyalayıcı bir yaklaşımdır. Benzer oyalayıcı yaklaşım öğretmenleri yücelten söylem üzerinden sürdürülmüş, taahhüt edildiği hâlde Öğretmenlik Meslek Kanunu çıkarılmamıştır.

Covid-19 salgını sonrası ara verilen eğitim-öğretimin etkileri henüz tam olarak bilinmemekle birlikte, bu süreçten en çok etkilenen gruplar güç koşullardaki çocuklar olmuştur. Covid-19 sonrası eğitimin işlev değişikliğine odaklanılması gerekirken Bakanlığın çalışmaları okulların ne zaman açılıp açılmayacağıyla sınırlı kalmıştır.

Uzaktan öğretim döneminin en sorunlu alanlarından biri de özel okullar ile devlet okulları arasındaki eşitsizliğin derinleşmesi ve özel okullarla ilgili kararların öğrenciler arasında ayrımcılığa neden olmasıdır.

Eğitim ve Öğretim Hareketi İçin 7 İlke

Eğitim ve Öğretim Hareketi 7 ilkeye göre çalışmalarını sürdürecektir:

- Medeniyet değerleri ve insan anlayışı,
- Çocuğa ve çocuk görüşüne saygı,
- Bilimsel yaklaşım,
- Evrensel pedagojik değerler,
- Özerk kurul modeli,
- Partilerüstü yaklaşıma uygunluk,
- Bütün toplumsal paydaşların katılımı.

Öneri:

Türkiye'nin En Büyük Çocuk Ödevi Eğitim ve Öğretim Seferberliği

Covid-19 sonrası ortaya çıkan eğitim ve öğretim açığı için eleştiriyiyle yetinmek yerine, Eğitim ve Öğretim Hareketi ile 'Eğitim ve Öğretim Seferberliği' öneriyoruz.

Dijital dönüşümün küresel boyutlarda yaşandığı bir süreçte doğmuş ve doğacak nesillere yaşanabilir bir ülke ve dünya bırakmanın yolu aile ve çocuk yetiştirme geleneği yanında nitelikli akademik eğitimden geçmektedir. Türkiye'nin beka meselesi ve güvenliğinin de hareket noktası nitelikli insan kaynağı yetiştirmektir.

Okullar tekrar eski işleviyle açılmayacağına göre, Eğitim ve Öğretim Sistemi'nin işlevinin bütün bileşenleriyle güncellenmesi dünyanın en kuşatıcı ve çok bileşenli eğitim gerçeği durumuna gelmiştir.

Sosyal, kültürel ve toplumsal olaylar toplumlar, ülkeler ve devletler için de dönüm noktalarıdır. Koronavirüs salgını dünyada eğitim için önemli bir imkân olduğu kadar, toplumların İNSAN yetiştirme yöntemlerinde güncelleme yapabilmeleri için de önemli bir fırsat eşiği durumuna gelmiştir.

Eğitim ve Öğretim Hareketi ile Eğitim Sistemi'nin temel amaç ve hedefleri yanında; eğitim felsefesi, eğitim ve öğretim yöntemleri, öğretmen yetiştirme, müfredat, ders kitabı, eğitim ve öğretim modelleri, insan kaynağı yetiştirme anlayışı ve eğitim yönetimi konularında yenilenmesini öneriyoruz.

Eğitim ve Öğretim Sistemi'nin en cılız yönleri olan çocuk hakları kültürü, okuma kültürü, özel yeteneklilerin eğitimi, çocuk ve bilim, çocuk ve medya ile eğitimin kültür-sanat boyutları bütün bileşenleri ile bu güncellenmenin ana konuları durumuna getirilmedikçe söz konusu güncelleme yapılmış olmayacaktır.

Ders kitapları 7 bin kelimedenden oluşan Türkiye'de soru soran, düşünen ve gerçekleştiren bir nesil yetiştirilemeyeceği artık anlaşılması olmalıdır.

Türkiye, pedagojik bakımdan kültür-medeniyet birikimi ve tecrübesi yanında, insan kaynağı bağlamında yeterli donanıma sahip ve eğitim geleneği ve tecrübesi olan bir ülkedir.

Türkiye'nin İlk, Orta ve Yüksek Öğretim Sistemleri'ni yenileyebilmek için toplumsal iradenin politik iradeyi harekete geçirmesi gerekir. (Konsey Yürütme Kurulu ve İzleme Kurulu aracılığıyla Cumhurbaşkanlığı Eğitim ve Öğretim Üst Politikalar Kurulu, MEB Eğitim Akademisi, YÖK-Üniversite, Eğitim Fakülteleri, eğitim örgütleri, STK vd.)

Eğitimın bütün toplumsal paydaşlarının katılımını sağlayarak, Eğitim ve ğretim Modelleri için n hazırlıklarının başlatılmasını öngörüyoruz. Bu amaçla ve hiç zaman kaybedilmeden 3 yıllık hazırlık ve uygulama aşamalarıyla 15 yıl sürecek Eğitim ve ğretim Hareketi ile gerçekleşecek beş aşamalı Eğitim ve ğretim Seferberliği neriyoruz:

1. Kanunla, Eğitim Sistemi'nin güncellenmesi aşamalarında ülke ölçekli ocuk görüşü alınması amacıyla Türkiye ocuk Meclisi kurulması. (2021)
2. Bilimsel kurul modeli anlayışına göre çalışacak, öneriler oluşturacak, uygulama öncesinde danışmanlık ve izleme görevini üstlenecek Türkiye Eğitim Konseyi'nin oluşturulması. (2021)
3. ocuk ve yetişkin görüşü alınması yanında, eğitimle ilgili bütün paydaşların etkin katılımı ile Türkiye Eğitim Politikası ve Strateji Belgesi'nin hazırlanması. (2021)
4. Eğitim Sistemi'nin temel amaç ve hedefleri yanında; eğitim felsefesi, ğretmen yetiştirme, eğitim ve ğretim modellerinin geliştirilmesi, müfredat, ders kitabı, insan kaynağı yetiştirme anlayışı doğrultusunda Millî Eğitim Bakanlığının yeniden yapılandırılması. (2021-2022)
5. ocuk ve yetişkin katılımı ile müzakere edilecek Eğitim Sistemi'nin kabul edilmesi, yasal düzenlemelerin yapılması, Millî Eğitim Temel Kanunu'nun hazırlanması. (2023)

Eğitim Sistemi'nin Türkiye'nin En Büyük ocuk devi Eğitim ve ğretim Hareketi ile insan hakları, hukuk devleti ve partilerüstü ortak kabuller doğrultusunda bütün paydaşların en etkin demokratik katılımıyla yenilenmesini öneriyoruz.

Umut Var...
Ve Hep Olacak!..

WWW.COCUKVAKFI.ORG.TR

**ÇOCUK
HAKLARI**
Okulu

**ÖZEL
YETENEKLİ
ÇOCUKLAR**
Araştırma
Merkezi

ÇOCUK
Akademisi